

PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

RYMANÓW

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI MIEJSCOWOŚCI
RYMANÓW
3. ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI RYMANÓW
4. ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON
5. WIZJA ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
6. ARKUSZ PLANOWANIA
7. OPIS PROJEKTU REALIZOWANEGO W LATACH 2007 – 2008
8. HARMONOGRAM NA LATA 2007 – 2008

I. WSTĘP

Gmina Rymanów leży na terenie Dołów Jasielsko-Sanockich oraz Beskidu Niskiego, w jego części zwanej Wzgórzami Rymanowskimi i pasmem Bukowicy. Doły Jasielsko-Sanockie to szerokie obniżenie pomiędzy Beskidem Niskim a Pogórzem Strzyżowsko-Dynowskim, leżące na wysokości ok. 280-350 m n.p.m. Wzgórze Rymanowskie to teren niewysokich, kopulastych gór pokrytych lasem lub śródleśnymi polanami. Najwyższy szczyt w Gminie to Jawornik (761 m n.p.m.). Inne istotniejsze szczyty to Mogiła, Sucha Góra czy Dział nad Rymanowem Zdrojem, osiągające wysokość ponad 600m n.p.m.

Klimat Gminy Rymanów, podobnie jak i całego Beskidu Niskiego oraz Bieszczadów Zachodnich kształtowany jest głównie przez masy powietrza morskiego (63% dni w roku) i powietrza polarno-kontynentalnego (26%). Inne układy napływu mas powietrza zdarzają się rzadziej. Każda z mas kształtuje swoisty typ pogody.

Do Gminy Rymanów należą miejscowości: Rymanów, Rymanów Zdrój, Wróblík Królewski, Wróblík Szlachecki, Ładzin, Bzianka, Zmysłówka, Milcza, Łazy, Sieniawa, Posada Górna, Klimkówka, Głębokie, Puławy, Wisłoczek, Rudawka Rymanowska, Królik Polski, Bałucianka.

Rymanów położony jest na wyniosłym wzgórzu (352 m n.p.m.), w odległości 15 km w kierunku południowo-wschodnim od stolicy powiatu – Krosna. W centrum miejscowości krzyżują się ważne dla kraju arterie komunikacyjne. Są to drogi kołowe: Wadowice-Przemyśl-Medyka (odległość od przejścia granicznego z Ukrainą w Medyce wynosi ok. 100 km) oraz Brzozów-Rymanów-Daliowa-Barwinek (odległość od przejścia granicznego ze Słowacją wynosi 25 km).

Rymanów został lokowany na prawie magdeburskim w roku 1376 i powstał dzięki zabiegom księcia śląskiego Władysława Opolczyka, namiestnika króla Ludwika Węgierskiego. Początkowo nosił nazwę „Ladisslaui” od imienia swego założyciela. Nazwa Rymanów przyjęła się w okresie panowania króla Władysława Jagiełły i pochodziła od imienia wójta Reymana.

Miejscowość charakteryzuje się bardzo malowniczym położeniem i posiada na swym terenie wiele cennych kulturowo i atrakcyjnych turystycznie miejsc. Małe uprzemysłowienie, brak uciążliwych dla środowiska zakładów przemysłowych, wysokie walory krajoznawcze, kulturowe, moc zabytków jak również dogodne położenie stwarzają miejscowości szansę stania się miejscowością turystyczną.

II. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI MIEJSCOWOŚCI RYMANÓW.

1. Co ją wyróżnia.

- dogodne położenie:
miejscowość położona przy drodze krajowej nr.28 Wadowice- Przemyśl-Medyka, stanowiącej również główną drogę przelotową w Bieszczady, która łączy dwa ośrodki miejskie Krosno i Sanok oraz drodze wojewódzkiej nr 888 Brzozów-Rymanów-Daliowa-Barwinek

- centralne położenie w Gminie Rymanów

- wielkość miejscowości - 1237 ha (druga co do wielkości miejscowość w gminie)

- walory przyrodnicze i krajobrazowe :
miejscowość położona na wzgórzu , w widłach rzeki Tabor i Wisłok, z pięknymi widokami na pobliski Rymanów Zdrój, lasy i łąki sąsiadujących miejscowości oraz wiatraki

- atrakcyjne zabytki:
kościół parafialny p.w.Św.Wawrzyńca, późno-barokowy, ufundowany w 1779r przez wojewodę wołyńskiego Józefa Ossolińskiego z Tęczyna, ruiny synagogi wzniesionej w XVII wieku, dwór Potockich z początku XIX wieku wraz z zabudowaniami gospodarczymi i parkiem podworskim, cmentarz i kirkut, na którym znajduje się między innymi mogiła rabina Friedmana z XIII wieku, uważanego za cudotwórcę.

- szlaki turystyczne:
ścieżka spacerowa po miejscowości z uwzględnieniem zabytków kulturowych i pomników przyrody .W Rymanowie początek biorą 3 szlaki rowerowe: niebieski, czerwony i zielony

- tereny rekreacji ,wypoczynku, spotkań towarzyskich : Park Podworski , skwerek miejski

- prężnie działający Gminny Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna, Klub Sportowy „START”, Kapela Ludowa „RYMANOWIANIE”,Gminna Orkiestra Dęta.

- Zespół Szkół Publicznych : Szkoła Podstawowa, Gimnazjum,Liceum Ogólnokształcące

- Zakład Opieki Zdrowotnej

- tereny pod zabudowę mieszkaniową, usługową i lotniskową

- siedziba władz samorządowych

2. Jakie pełni funkcje.

- administracyjną, kulturalną, oświatową, sportową, usługowo-handlową, ochrony zdrowia, turystyczno-rekreacyjną

3. Kim są mieszkańcy.

- część mieszkańców znalazła zatrudnienie w istniejących zakładach pracy
- część mieszkańców pracuje w administracji samorządowej i publicznej
- rolnicy
- część mieszkańców prowadzi własną działalność gospodarczą, handlowo-usługową
- znaczna część mieszkańców znalazła zatrudnienie poza terenem gminy
- bezrobotni
- emeryci i renciści

4. Co daje utrzymanie.

- wynagrodzenia ze stosunku pracy w zakładach, administracji publicznej i samorządowej
- praca we własnym gospodarstwie rolnym (362 gospodarstwa rolne)
- dochody z działalności gospodarczej, handlowej i usługowej (na koniec 2006r na terenie miejscowości zarejestrowanych było 204 MŚP)
- świadczenia socjalne (na koniec 2006r udzielone były dla 120 rodzin z Rymanowa)
- praca poza terenem gminy
- emerytury i renty

5. Jak zorganizowani są mieszkańcy.

- prężnie działający Gminny Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna, Koła Gospodyń Wiejskich, Klub Sportowy „START”, Kapela Ludowa „RYMANOWIANIE”, Gminna Orkiestra Dęta, zespół obrzędowy „RYMANOWIANIE”, Stowarzyszenie „NASZ RYMANÓW”,
- dzieci i młodzieży – kółka zainteresowań prowadzone przy szkołach, zajęcia pozalekcyjne edukacyjno-sportowo-rekreacyjne, zespół „MALI RYMANOWIANIE”

6. W jaki sposób rozwiązują problemy.

- organizowanie zebrań i spotkań wiejskich
- dyskusje

7. Jak wygląda nasza miejscowość.

- posiada kanalizację sanitarną, oczyszczalnię ścieków, sieć wodociągową, gazową, telekomunikacyjną
- stan dróg gminnych jest stosunkowo dobry
- występuje częściowy brak parkingów i chodników
- odczuwalny brak przystosowania Parku Podworskiego do funkcji sportowo-rekreacyjnej i czynnego wypoczynku

8. Jakie obyczaje i tradycje są pielęgnowane i rozwijane.

- kultywowanie tradycji i zwyczajów ludowych:
 - a/. obrzędy ludowe np. „Wesele z okolic Rymanowa”
 - b/. zespoły ludowe : Kapela Ludowa „Rymanowianie”, Zespół Obrzędowy „Rymanowianie”, Zespół Dziecięcy „Mali Rymanowianie”, Zespół Śpiewaczy „Desznianki.
 - c/. biesiady: np. „Rodzinne kołędowanie”, „Wróżby andrzejkowe”, „Sobótka świętojańska”, „Kiszenie kapusty”
- kultywowanie tradycji religijnych: „Jasełka”, „Wieczera wigilijna”, „Wielka Sobota”, „Herody”, „Dożynki”

9. Jak wyglądają mieszkania i obejścia.

- występuje zróżnicowanie zabudowy
- obejścia w większości są zadbane, przywiązuje się dużą wagę do ich wyglądu zewnętrznego
- mieszkańcy miejscowości czynnie uczestniczą w gminnym konkursie na najlepiej utrzymane sołectwo i obejście

10. Jaki jest stan otoczenia i środowiska

- miejscowość posiada wszystkie media komunalne, teletechniczne i inżynierii lądowej, oczyszczalnię ścieków,
- zabytki: kościół parafialny pw. Św. Wawrzyńca z 1779/80 nr rejestru – A-4/48
plebania z 1780r nr rejestru – A-74/52
wikarówka z 1890-1910
synagoga z 1700-1725r nr rejestru A-273/70
dwór z 18000-1825 nr rejestru A-73/52
wozownia dworska z 1890-1910
brama i stajnia dworska z 1800-1910
dom drewniany ul. Bieleckiego 9 z 1875-1899 nr rejestru A-83/85
dom murowany ul. Sanocka 15 z 1920-1939 nr rejestru A-96/86
gorzelnia dworska nr rejestru A-97/2004
cmentarz zabytkowy ul. Kalwaria nr rejestru A-343/95
park podworski – 4,5ha z 1800-1825 nr rejestru A-73/52
- pomniki przyrody: trzy jesiony wyniosłe o obwodach 410,380 i 360 cm i wysokości: 22,25 i 20 m oraz wieku: 280, 230 i 230 lat

11. Co proponujemy dzieciom i młodzieży.

- kółka zainteresowań działające przy szkołach i Gminnym Ośrodku Kultury
- pozalekcyjne zajęcia edukacyjno-sportowo-rekreacyjne
- korzystanie z boisk sportowych przy szkołach oraz ze stadionu sportowego
- seanse filmowe dla różnych grup wiekowych
- przynależność do zespołów folklorystycznych działających przy GOK oraz sportowych działających przy klubach sportowych

12. Jakie są powiązania komunikacyjne.

- dobrze rozwinięty pasażerski ruch kołowy: publiczny i prywatny
- sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych dobrze rozwinięta
- transport szynowy: pasażerska linia kolejowa Stróże-Jasło-Krosno-Sanok-Zagórz ze stacją kolejową w miejscowości Wróblak Szlachecki – w odległości ok.5 km od Rymanowa

Inne ważne powiązania:

- linie światłowodowe telefonii
- linia elektroenergetyczna 110 kV Iskrzynia-Besko
- linia elektroenergetyczna 400 kV Iskrzynia-granica państwa-Słowacja /Lemeszany/
- wodociąg magistralny Sieniawa-Krosno

III. ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI RYMANÓW.

1. Środowisko przyrodnicze.

A. Walory krajobrazowe i przyrodnicze - są o dużym znaczeniu:

- bezpośrednia granica z Obszarem Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, Siecią „Natura 2000”, strefą uzdrowiskową
- korytarze ekologiczne wzdłuż koryta rzeki Tabor i jej dopływów
- walory widokowe: zróżnicowana rzeźba terenu, mozaikowa struktura krajobrazu, zróżnicowanie fitosocjologiczne zbiorowisk leśnych, zasoby kultury materialnej unikalne w skali europejskiej
- pomniki przyrody: 3 jesiony wyniosłe o obwodach 410, 380, 360 cm i wysokości 25, 25 i 20 m oraz wieku 280, 230 i 230 lat , grab pospolity – 9 szt.- 190-130cm.

Na terenach sąsiednich znajduje się 26 szt.drzew pomnikowych, wśród nich: kasztanowiec biały, lipa drobnolistna, dąb czerwony, dąb południowy, dąb szypułkowy, sosna wejmutka, klon jawor, topola czarna, buk pospolity, lipa szerokolistna.

B. Wody powierzchniowe - są o znaczeniu średnim:

- rzeka Tabor i jej dopływy
- stawy o łącznej powierzchni 6,95ha wykorzystywane do hodowli ryb

C. Gleby - są o znaczeniu średnim:

- gleby dolinne: mady i gleby gliniaste-pseudobielicowe, wymagają częstego nawożenia i wapnowania
- gleby pogórzy: pochodzenia miejscowego, wietrzeniowego, zwięzłe, typu brunatnego, średnioprzydatne dla rolnictwa, wymagające wapnowania.

D. Kopaliny - są o znaczeniu średnim:

W obrębie Gminy znajdują się 3 udokumentowane i eksploatowane złoża ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego oraz 2 złoża kruszyw naturalnych. Bogactwem Gminy są również wody mineralne i lecznicze, zlokalizowane na terenie miejscowości Rymanów Zdrój. Miejscowość Rymanów nie posiada na swoim terenie kopalin.

E. Klimat - jest o dużym znaczeniu:

Klimat Gminy Rymanów, podobnie jak i całego Beskidu Niskiego oraz Bieszczadów Zachodnich kształtowany jest głównie przez masy powietrza morskiego (63 % dni w roku) i powietrza polarno-kontynentalnego (26% dni w roku). Inne układy mas powietrza zdarzają się rzadziej. Najważniejsze czynniki agroklimatu dla miejscowości Rymanów określono wskaźnikami

- średnia temperatura roczna 7 st.C
- średnia ilość opadów 800 mm
- długość okresu wegetacyjnego 210 dni.

Charakteryzując klimat miejscowy należy zwrócić uwagę na jego specyficzną cechę: występujące od późnej jesieni do wczesnej wiosny silne wiatry fenowe, które skutkują zmianami pogodowymi w kierunku ociepleń.

F. Drogi - są o dużym znaczeniu:

- droga krajowa nr 28 Wadowice-Przemyśl-Medyka do granicy państwa w Medyce, łącząca również dwa duże miasta województwa Krosno i Sanok, główny trakt drogowy w Bieszczady
 - droga wojewódzka nr 888 Brzozów – Rymanów – Daliowa - Barwinek -przejście graniczne ze Słowacją
 - droga powiatowa nr 2111R Rymanów – Sieniawa – Głębokie o dłuę 9,1km
 - droga powiatowa nr 2010R Rymanów - Milcza o dłuę 4,9 km
- Łączna długość dróg powiatowych na terenie Gminy wynosi 45,96 km.
- drogi gminne o łącznej długości 110 km, w tym na terenie miejscowości Rymanów 26,2 km.

2. Środowisko kulturowe.

A. Walory architektury wiejskiej i zagospodarowania przestrzennego – są o dużym znaczeniu:

- wartościowe i zróżnicowane zasoby dziedzictwa kulturowego i krajobrazu gminy stanowią o tożsamości kulturowej gminy. W celu ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu wsi gminnej, nadania odpowiedniej rangi w strukturze regionu, zwiększenia stopnia ekspozycji – wyodrębniono na terenie gminy następujące strefy o zróżnicowanych kierunkach działań i zasadach gospodarowania:

- strefa „A” ścisłej, pełnej ochrony konserwatorskiej zachowanych obiektów, Ścisłą strefę ochrony konserwatorskiej dla miejscowości Rymanów ustalono dla następujących obiektów i terenów:

- zespół staromiejski zabudowy miejscowości,
- cmentarz żydowski

- strefa „B” ochrony w formie otuliny strefy ścisłej. Działalność konserwatorska w tej strefie winna zmierzać do ochrony historycznego układu przestrzennego w zakresie restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowych obiektów, dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej, usunięciu lub odpowiedniej przebudowie obiektów dysharmonizujących, na ewentualnym zaznaczeniu śladów nieistniejących fragmentów historycznej kompozycji przestrzennej. Działalność konserwatorska w strefie „B” dotyczy 26 obiektów zlokalizowanych na terenie miejscowości Rymanów.

- strefa rewitalizacji zabytkowej zabudowy „wsi historycznej” dotyczy w zasadzie obiektów zlokalizowanych w miejscowości Rymanów, na terenach, gdzie występują dobrze zachowane grupy zabudowy drewnianej oraz krajobraz utrzymujący klimat dawnych czasów, wywodzący się z miejscowej tradycji.

- strefa „K” ochrony i kształtowania krajobrazu wiejskiego i obejmuje tereny krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym, znajdujące się w jego otoczeniu. Podstawowe działania w tej strefie zmierzają do konserwacji krajobrazu naturalnego, związanego przestrzennie z historycznym założeniem urbanistycznym do wprowadzania nowych elementów krajobrazowych, podnoszących estetyczne wartości tych terenów, do zwiększania lub wprowadzenia funkcji ogólnospołecznych, rekreacyjnych i reprezentacyjnych, należytego zabezpieczenia zabytkowych wartości tych terenów przed zniszczeniem. Takim właśnie celom służył będzie Park Podworski.

B. Zabytki – są o dużym znaczeniu:

- kościół parafialny – 1779r – A-4/48
- dzwonnica kościelna – 1779r – A-4/48
- mur kościelny – 1780r – A-4/48
- plebania – 1780r – A-74/52
- wikarówka 1890-1910
- synagoga – 1700-1725 – A-273/70
- dwór -1800-1825 – A-73/52
- wozownia dworska – 1890-1910
- brama dworska – 1800-1825

- stajnia dworska – 1800-1825
- dom ul. Bieleckiego 2 – 1920-1939
- dom ul. Bieleckiego 9 – 1875-1899 - A-83/85
- dom ul. Dworska 7 – 1890-1910
- dom ul. Dworska 9 – 1840
- dom ul. Findera 1/Kilińskiego – 1900-1925
- dom ul. Grunwaldzka 9 – 1920-1939
- dom ul. Grunwaldzka 10 – 1900-1925
- figura Św. Józefa ul. Grunwaldzka – 1900-1925
- dom ul. Kilińskiego 2 – 1890-1910
- dom ul. Kilińskiego 16 – 1900-1925
- dom ul. Kilińskiego 20 – 1875-1899
- dom ul. Kolejowa 1 – 1900-1925
- dom ul. Kolejowa 5 – 1920-1939
- kapliczka ul. Kolejowa – 1890-1910
- kapliczka ul. Kolejowa 1890-1910
- kapliczka ul. Kolejowa – 1890-1910
- dom ul. Kościuszki 1 – 1900-1925
- dom ul. 22 Lipca 1 – 1900- 1925
- dom ul. 22 Lipca 1 – 1920-1939
- dom ul. 22 Lipca 3 – 1900-1925
- dom ul. 22 Lipca 5 – 1900-1925
- kapliczka ul. 22 Lipca – 1790
- dom ul. 22 Lipca 21 – 1900-1925
- dom ul. 22 Lipca 30 – 1900-1925
- kapliczka ul. Mitkowskiego – 1900-1925
- gorzelnia dworska ul. Mitkowskiego – 1850-1875 – A-97/2004
- dom ul. Mitkowskiego 111 – 1800-1825
- dom ul. Ogrodowa 2 – drewniany
- kapliczka ul. Paderewskiego 14 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 1 – 1900- 1925
- dom ul. Rynek 2 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 3 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 4 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 5/6 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 6 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 7 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 8 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 9 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 10 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 11 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 12 – 1900-1925
- dom ul. Rynek 21 – 1900-1925
- d.studnia ul. Rynek – 1900-1925
- dom ul. Sanocka 1 – 1900-1925
- dom ul. Sanocka 3 - 1875- 1899
- dom ul. Sanocka 4 – 1900-1925
- dom ul. Sanocka 5 – 1900-1925
- dom ul. Sanocka 15 – 1920-1939 – A-96/86
- dom ul. Sanocka 16 – 1900-1925

- dom ul. Sanocka 19 – 1920-1939
- dom ul. Sanocka 28 – 1920-1939
- dom ul. Sienkiewicza 2 – 1900-1925
- dom ul. Świerczewskiego 3 – 1934
- dom ul. Świerczewskiego 5 – 1925
- kapliczka ul. Świerczewskiego – 1775-1825
- dom ul. Świerczewskiego 7 – 1900-1925
- dom ul. Świerczewskiego 9 – 1925
- dom ludowy ul. Świerczewskiego – 1920-1939
- dom ul. Waryńskiego 4 – 1900-1925
- dom tzw. Zofiówka – 1900-1925
- dom ul. Waryńskiego 11 – 1875
- dom ul. Wola 2 – 1920-1939

C. Święta, odpusty, pielgrzymki - są o znaczeniu średnim:

- dożynki organizowane po zakończeniu żniw
- odpust na św. Wawrzyńca

D. Tradycje, obrzędy, gwara – są o znaczeniu dużym:

- plecienie wieńca dożynkowego ze zbóż i kwiatów
- wystawianie w okresie Świąt Bożego Narodzenia „Jasełek”
- darcie pierza
- wystawianie w okresie Świąt Wielkanocnych „Męki Pańskiej”
- malowanie wielkanocnych pisanek
- odprawianie drogi krzyżowej w okresie Wielkiego Postu na wzgórze „Kalwaria”
- wieczerza wigilijna „Wilija”
- „Herody”
- kiszenie kapusty
- sobótki świętojańskie
- wróżby andrzejkowe
- wesele „rymanowskie”
- gwara – w mowie mieszkańców można zauważyć wpływy języka łemkowskiego.

E. Specyficzne potrawy - są o znaczeniu małym:

- zupy: lewesz, kwasówka, banianka, mączanka, postnica, rosół z gwoździa, barszcz żytni „po sitku”,
- inne: kugiel, mordonie, sójki, limiesze, kołduny, pieróg po bieszczadzku, maleszka, podplomyki, chleb żytni z watry

F. Legendy, podania, fakty historyczne – są o znaczeniu średnim:

- legendy, podania :
- Najbardziej znane z nich to:

„Rymanowskie Skarby”

Dawno, dawno temu, gdy po ziemi podkarpackiej grasowały bandy zbójów zwanych Beskidnikami, w Rymanowie doszło do wydarzenia, które mocno zapisało się w pamięci. Jeden z oddziałów Beskidników, który miał swoją kryjówkę na górze Mogiła napadł na Rymanów. Miejscowość była wówczas bogata, gdyż przebiegał tamtędy szlak zwany „winnym”, a w samej miejscowości znajdowały się piwnice, wypełnione beczkami węgierskiego wina. Podczas tego napadu zbójcy okradli bogatych właścicieli rymanowskich, zabierając biżuterię, złoto, monety oraz wota kościelne. Uprawdzili małą dziewczynkę, gdyż uznali, że będzie im służyła. Jednak dziewczynka, korzystając z chwili ich nieuwagi zawiadomiła mieszkańców miejscowości o miejscu ukrycia skarbów. Ówczesni strażnicy otoczyli wejście do jaskini Beskidników, rozpalili olbrzymie ognisko u wejścia, dusząc w środku zbójców. Jaskinia pod wpływem ognia popękała i zasypała skarby wraz ze zbójnikami i dziewczynką. Do dnia dzisiejszego nie odnaleziono jaskini.

„Prezent Króla”

W pierwszej połowie XV wieku Władysław Jagiełło jechał do swojej żony Zofii, przebywającej na wypoczynku w Sanoku. Przejeżdżając przez Rymanów, w karocy zerwała się uprząż. W tamtych czasach niedziela była dniem, w którym nikt nie pracował i nikomu nawet do głowy nie przyszło, aby poprosić rzemieślnika o wykonanie usługi. Jednak królewski majestat ma swoje przywileje. Specjalnie dla Króla rymanowscy rymarze naprawili uszkodzoną uprząż. W podziękę za ten wyjątkowy czyn Władysław Jagiełło ufundował obraz tzw. „Pietę” dla rymanowskiego kościoła. Obraz przedstawiający Matkę Bożą można zobaczyć w na ołtarzu głównym rymanowskiego kościoła.

„Odkrycie wód mineralnych”

Można powiedzieć, bez większej przesady, że odkrycia rymanowskich wód mineralnych dokonały...krowy. Zauważono bowiem, że pasące się bydło o wiele chętniej pije wodę wypływającą z górskich stoków i zbierającą się w rozlewiskach niż z czystej rzeki Tabor. Najwyraźniej miała lepszy smak. Tryskające w dolinie rzeki źródelka zainteresowały hrabiego Stanisława Potockiego, który postanowił pójść w ślady sąsiadów z Iwonicza – Załuskich, właścicieli świetnie prosperującego wówczas uzdrowiska. W roku 1877 doktor Wesselsky z Wiednia dokonał analiz wód rymanowskich. Rok później zrobił to ponownie, a w oparciu o te badania Towarzystwo Lekarzy Galicyjskich wydało opinię umożliwiającą otwarcie uzdrowiska. Trzy źródła otrzymały imiona: „Tytus”, „Klaudia”, „Celestynka”. Zbudowano drewniane łaźienki, a w 1881r uzdrowisko rozpoczęło swoją działalność.

- Fakty historyczne:

Miejscowość Rymanów lokowana była na prawie magdeburskim w 1376r przez księcia śląskiego Władysława Opolczyka, namiestnika króla Ludwika Węgierskiego. Początkowo gród nosił nazwę „Ladislawia” od imienia jego założyciela. W okresie panowania króla Władysława Jagiełły nazwa uległa zmianie na Rymanów, od wójta Reymana. Rymanów zlokalizowany został na skrzyżowaniu szlaków handlowych. Jednym z nich w 1417 roku podróżował król Władysław Jagiełło na spotkanie z cesarzem Zygmuntem Luksemburczykiem.

Miejscowość była własnością prywatną – w XVI wieku rodu Sienieńskich herbu Dębno. W 1624r obok Rymanowa przeszli Tatarzy, którzy spalili wieś, a ludność uprowadzili. W 1655r, w okresie ‘potopu’ stacjonowały tu wojska szwedzkie, a dwa lata później oddziały siedmiogrodzkie księcia Jerzego II Rakoczego. Historia powtórzyła się z początkiem XVIII wieku, w czasie walk o koronę polską, między wojskami króla Stanisława Leszczyńskiego wspieranymi przez Szwedów, a oddziałami wiernymi saskim Wettynom. Niespokojne też były lata 1769-1772, okres walk konfederatów barskich z wojskami carycy Katarzyny. Od połowy 1772 roku Rymanów znalazł się pod zaborem austriackim, a po śmierci Józefa Ossolińskiego, wojewody wołyńskiego, w 1780 roku dobra rymanowskie zakupione zostały przez Skórkich. Od 1872 roku dobra rymanowskie stanowiły własność Anny z Działyńskich i Stanisława Potockiego.

Po wybuchu I wojny światowej Rymanów nie tylko stał się miejscem przemarszu i kwaterunku oddziałów austriackich ale również mobilizacji polskich organizacji paramilitarnych.

Okres II wojny światowej – to całkowite zniszczenie Rymanowa i eksterminacja licznej tu ludności żydowskiej, ale także działalność różnych form konspiracji, od pomocy społecznej, ratowania ludności żydowskiej i jeńców rosyjskich ze znajdującego się tu obozu, do tajnego nauczania i konspiracji zbrojnej.

G. Dawne zawody

- handel- jarmarki: zaopatrzenie dla innych wsi polskich i łemkowskich
targi: bydło i trzoda
- rzemiosło: garbarze, szewcy, kuśnierze, krawcy, piekarze, tkacze, kowale, drobne snycerstwo, hafciarstwo.

H. Obiekty i tereny.

Głównymi ustaleniami polityki rozwoju gospodarczego jest dążenie do poprawy warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony środowiska naturalnego i kulturowego.

Rozwój budownictwa planuje się jako kontynuację istniejących zasobów budownictwa i budownictwa wiejskiego ukształtowanego historycznie.

1. Działki pod zabudowę mieszkaniową i letniskową - są o znaczeniu średnim:

- pod zabudowę mieszkaniową i agroturystykę – około 144 ha /11,6% terenu miejscowości

- dla upraw rolnych – ok. 887 ha /71,59% terenu miejscowości/.
3. Działki pod zakłady usługowe, przemysł, rzemiosło - są o znaczeniu średnim:
 - przemysł i rzemiosło – 49,20 ha
 - składy, bazy, magazyny – 15,42 ha
 - produkcja, obsługa rolnictwa i leśnictwa – 3,77 ha
 4. Tradycyjne obiekty gospodarskie – są o znaczeniu małym:
 - stodoły, stajnie, spichlerze, młyn.
 5. Place i miejsca spotkań publicznych - są o znaczeniu dużym:
 - parki, tereny zieleni na terenie Rymanowa – 19,03 ha
 - tereny rekreacyjne i sportowe – 7,57 ha
 6. Miejsca sportu, rekreacji, szlaki turystyczne - są o znaczeniu dużym dla miejscowości:

Miejsca sportu: stadion, boisko sportowe przy ZSP w Rymanowie

Miejsca rekreacji: Park Podworski, ścieżka spacerowa: Rymanów Rynek –
Kalwaria (415 m npm) – Pańska Góra (427 m npm) – Graniczna
Góra (471 m npm) – wyciąg narciarski „Za Puszem”.

Szlaki turystyczne:

Wszystkie szlaki turystyczne biorą swój początek z centrum miejscowości Rymanów.
Są to:

- Rowerowy Szlak Doliną Wisłoka – zielony – o dług. 35 km.
Trasa przebiega przez miejscowości: Rymanów-Nowa Wieś-Zmysłówka-Ladzin-
Wróblík Królewski-Wróblík Szlachecki-Milcza-Bzianka-Poręby-Besko-Mymoń-
Sieniawa-Brtoszków-Rymanów.
- Rowerowy Szlak Między Zdrojami – czerwony- o dług.24 km.
Trasa przebiega przez: Rymanów-Rymanów Zdrój-Królik Polski-Bałucianka-
Przyimiarki-Turkówka-Iwonicz Zdrój-Klimkówka-Pustki-Rymanów.
- Rowerowy Szlak Etnograficzny – niebieski – dług.31 km.
Trasa: Rymanów-Rymanów Zdrój-Deszno-Królik Polski-Wisłoczek-Rudawka
Rymanowska-Pastwiska-Sieniawa-Bartoszków-Rymanów.

7. Miejsca noclegowe i restauracje.

- Zajazd „BOG-MAR” - 41 miejsc noclegowych + restauracja
- Zajazd „Jaś Wędrowniczek” - 25 miejsc noclegowych + restauracja

I. Mieszkańcy, kapitał społeczny.

1. Mieszkańcy.

Na koniec miesiąca stycznia 2007r miejscowość Rymanów liczyła 3728 osób, w tym: 1944 kobiet i 1784 mężczyzn.

Stopa bezrobocia za analogiczny okres wynosiła 19,1% /dla województwa – 16,8%, dla Polski – 15,1%/.

2. Autorytety i znane postacie.

Anna i Stanisław Potoccy – właściciele dóbr rymanowskich od 1872r, odkrywcy wód mineralnych, założyciele Uzdrowiska Rymanów Zdrój.

Dr. Ignacy Bielecki – społecznik, lekarz, uhonorowany wieloma odznaczeniami państwowymi i resortowymi, w latach 1923-39 przewodniczący Związku Lekarzy Okręgowych Małopolski, inicjator i współzałożyciel Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”

Izydor Izaak Rabi – urodzony w Rymanowie fizyk i laureat Nagrody Nobla w dziedzinie badań magnetycznych atomów.

Sławni ludzie, którzy odwiedzili Rymanów: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Kornel Makuszyński, Janusz Meissner, Hanka Ordonówna, Żula Pogorzelska, Mira Zimińska, Mieczysław Fogg, Leon Wyrwicz, Adolf Dymśza, Stanisław Wyspiański, Balian Balassi (najwybitniejsza indywidualność pisarska węgierskiego renesansu doby starowęgierskiej).

3. Kontakty i współpraca - są o znaczeniu średnim:

- gmina współpracuje na niwie społeczno-kulturalnej z miastem Kracunowce, Świdnik, Stropkow ze Słowacji w ramach organizowanych imprez folklorystycznych : Konkursu Wielkanocnego, Regionalnego Przeglądu Kapel Ludowych, „Koncert na Dwa Świerszcze i Kapele”, Gminny Konkurs Wieńca Dożynkowego, biesiady Kół Gospodyń Wiejskich.

4. Instytucje - są o znaczeniu średnim:

- Gminny Ośrodek Kultury

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Biuro Informacji Turystycznej
- Klub Sportowy „START”
- Międzyszkolny Klub Sportowy „SOKÓŁ”.

5. Organizacje społeczne- są o znaczeniu dużym:

- Ochotnicza Straż Pożarna – jednostka prężnie działająca od 1881 roku
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Gminna Orkiestra Dęta
- Kapela Ludowa „Rymanowianie”
- Zespół Obrzędowy „Rymanowianie”
- Klub Sportowy „START”
- MKS „SOKÓŁ”
- gazeta Rymanowska „Nasz Rymanów”

ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI RYMANÓW

A. SILNE STRONY

- położenie przy głównych traktach komunikacyjnych
- bliskość granicy ze Słowacją i Ukrainą
- dobrze rozwinięta komunikacja
- duża aktywność władz gminy w uzyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację przedsięwzięć gminnych
- duża zdolność władz gminnych i kadry pracowniczej do współpracy z otoczeniem
- Certyfikaty – Gmina FAIR PLAY i Gmina Przyjazna dla Środowiska
- korzystne położenie geograficzne
- bliskość Uzdrowisk: Rymanów Zdrój i Iwonicz Zdrój
- pomniki przyrody
- bogate zasoby dziedzictwa kulturowego i wiejskiego
- lokalna kuchnia
- tereny uzbrojone w media komunalne, teletechniczne, inżynierii lądowej
- oczyszczalnia ścieków (mechaniczno-biologiczna)
- większość dróg gminnych w stanie dobrym
- Gminny Ośrodek Kultury, Kluby Sportowe, Zakład Opieki Zdrowotnej
- tereny pod zabudowę mieszkaniową i agroturystykę
- tereny pod przemysł

- tereny pod zabudowę sportowo-rekreacyjną
- szlaki turystyczne
- całoroczna oferta kulturalna dla turystów i mieszkańców (przeгляд kapel ludowych, biesiady rymanowskie, „Dni Rymanowa”
- bliskość miejsc kąpielowych, basenu otwartego i wyciągów narciarskich

B. SŁABE STRONY

- niedostatecznie rozwinięta ogólnodostępna baza sportowo-rekreacyjna (brak atrakcyjnych ofert sportowo-rekreacyjnych dla dorosłych i młodzieży , boisk sportowych, hal sportowych
- brak parkingów dla pojazdów i ciągów pieszych
- uciążliwość ruchu drogowego (brak obwodnicy)
- małe zainteresowanie inwestorów (mała ilość terenów pod przemysł)
- występowanie „szarej strefy”
- ograniczenia prawne i finansowe utrudniające rozwój i prowadzenie działalności gospodarczej
- ograniczone możliwości rozwoju gospodarstw rolnych
- nieregulowane stosunki własnościowe
- niedostateczne zaopatrzenie miejscowości w wodę – zła jakość wody pitnej w studniach przydomowych
- niedostateczna baza turystyczna (brak obiektów sportowo-rekreacyjnych, pól namiotowych)
- mało wykorzystane walory środowiska przyrodniczego
- odpływ ludzi wykształconych w celach zarobkowych
- wysoki poziom bezrobocia
- niskie dochody
- mała oferta alternatywnych miejsc pracy dla mieszkańców

C. SZANSE

- możliwość pozyskania środków pomocowych UE
- rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej
- zatrzymanie turystów i mieszkańców
- wykorzystanie bazy kulturowej i walorów przyrodniczych
- zmniejszenie bezrobocia

D. ZAGROŻENIA

- brak środków finansowych
- bezrobocie

WIZJA ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Wizję Odnowy Miejscowości Rymanów sformuowano następująco:

„W RYMANOWIE ZNAJDZIESZ ZDROWIE, SPOKÓJ, CZYNNY WYPOCZYNEK I REKREACJĘ ORAZ HISTORIĘ Z UBIEGŁYCH STULECI”

ARKUSZ PLANOWANIA

Priorytet 1. Przywracanie i rozwijanie tradycji czynnego wypoczynku

Cele:

1. stworzenie miejsc do czynnego wypoczynku i rekreacji poprzez budowę kortów tenisowych, boisk sportowych do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej
2. place zabaw dla najmłodszych mieszkańców
3. kluby sportowe dla młodzieży
4. organizowanie zawodów sportowych
5. budowa hali sportowej
6. remont sali gimnastycznej przy ZSP w Rymanowie
7. remont ogrodzenia na stadionie „Startu”
8. utworzenie „miasteczka ruchu drogowego”

Priorytet 2. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze.

Cele:

1. zagospodarowanie terenów Parku Podworskiego
2. zagospodarowanie innych terenów zielonych
3. remont obiektów zabytkowych i kulturowych
4. podjęcie działań zmierzających do remontu obiektów zabytkowych, będących własnością osób prywatnych

Inwestycja umieszczona jest w „Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Rymanów na lata 2004-2013” – Uchwała Nr XIV/158/04 z dnia 14.05.2004r.

Cel strategiczny nr.1 : Wzbogacenie istniejących i kreowanie nowych produktów turystycznych opartych na dziedzictwie kulturowym i unikatowych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych

Zadania strategiczne

Gminy Rymanów: 3. Zagospodarowanie terenu Parku Podworskiego w Rymanowie (budowa amfiteatru, ogrodzenie, doprowadzenie prądu, odnowienie nawierzchni kortów i boisk do piłki siatkowej i koszykówki).

oraz w „Strategicznym programie rozwoju gospodarczego dla Gminy Rymanów na lata 2007-2013”)

poz.7. „Zagospodarowanie terenów Parku Podworskiego w Rymanowie”

OPIS PROJEKTU REALIZOWANEGO W LATACH 2007 – 2008.

Priorytet 1: Przywracanie i rozwijanie tradycji czynnego odpoczynku.

Cel 1: Stworzenie miejsc do czynnego wypoczynku poprzez budowę kortów tenisowych, boisk sportowych do siatkówki, koszykówki, piłki nożnej

Działania: „Budowa kortów tenisowych na terenie Parku Podworskiego w Rymanowie”

Uzasadnienie projektu:

Park Podworski w Rymanowie jest częścią dawnej posiadłości Hrabiego Potockiego. Budynek dawnego dworu Potockich i budynki gospodarcze użytkowane są obecnie przez Nadleśnictwo Rymanów.

Zadrzewiona starodrzewiem część Parku została wydzielona i wpisana do rejestru zabytków pod nr.73 w dniu 27.11.1952r. Przedmiotowy Park stanowi własność Gminy Rymanów – księga wieczysta nr 94728.

Tak jak za czasów Potockich – w obecnym czasie Park stanowi miejsce rekreacji, wypoczynku i spotkań towarzyskich. W latach 80-tych w Parku wybudowany został amfiteatr do prowadzenia imprez kulturalno-rozrywkowych, który niestety spłonął w latach 90-tych. Jego brak jest odczuwalny dla mieszkańców, a przede wszystkim dla organizatorów różnych imprez kulturalnych, prowadzonych na

wolnym powietrzu. Rewitalizacja terenów Parku Podworskiego stanowi jeden z głównych priorytetów dla miejscowości Rymanów.

Południowa część Parku stanowi zaplecze do uprawiania sportów letnich. Znajdują się tu dwa boiska do siatkówki, a w zachodniej części Parku niewielki plac zabaw dla dzieci.

Ze względu na to, że teren Parku Podworskiego jest jedynym „zielonym” miejscem rekreacyjnym dla mieszkańców Rymanowa – wymaga on odnowy i uporządkowania, przede wszystkim pod względem możliwości uprawiania czynnego wypoczynku – sportu.

Wyznaczona część Parku – to kompleks boisk sportowych: 2 korty tenisowe o łącznej powierzchni 400 m², boisko do siatkówki, koszykówki, plac zabaw dla dzieci.

Ze względu na ograniczone możliwości finansowe Gminy i duże koszty budowy całego kompleksu sportowego – w roku 2007/08 planowana jest budowa kortów tenisowych tj. obiektu bardzo oczekiwanego zarówno przez mieszkańców jak i przebywających tu gości, którego brak jest na terenie Rymanowa i okolicznych miejscowości.

Inwestycja ta będzie również stanowiła zaplecze sportowe dla znajdujących się w bliskim sąsiedztwie obiektów szkolnych: Szkoły Podstawowej, Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym.

Ponadto będzie ona wpływała na rozwój turystyki popołudniowej i weekendowej, zagospodarowania czasu wolnego dla dorosłych i młodzieży, co wpłynie na wyeliminowanie zagrożeń ze strony subkultur, patologii, a tym samym marginalizacji regionu.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU W LATACH 2007/2008

Rok 2007

- przygotowanie dokumentacji
- przeprowadzenie postępowania przetargowego
- zawarcie umowy na realizację obiektu
- wykonanie kortów tenisowych

Rok 2008

- wykonanie budynku gospodarczego na składanie sprzętu z zapleczem sanitarnym
- prace wykończeniowe
- rozliczenie projektu

SZACOWANE KOSZTY INWESTYCJI:

Rok 2007 - 0,00 zł

Rok 2008 - 228 750,00 zł

RAZEM - 228 750,00 zł

